

УДК 336.143

**ПЕРСПЕКТИВИ ПОСИЛЕННЯ ФІСКАЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ
ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ****І. Тофан**, к. е. н., доцент

ORCID ID: 0000-0002-2198-9423

Львівський національний університет природокористування

© І. Тофан, 2024

<http://doi.org/10.31734/agrarecon2024.01.129>**Тофан І. Перспективи посилення фіскальної спроможності держави в умовах воєнного стану**

Охарактеризовано проблему наявних джерел фінансування зведеного бюджету в умовах воєнного стану та внаслідок щорічно зростаючого дефіциту державного бюджету України. Внаслідок проведеного моніторингу фінансових ініціатив держави означені ключові пріоритети в пошуку джерел фінансування, які дозволять мінімізувати наслідки зростаючого дефіциту бюджету у 2024 році та підвищити фіскальну спроможність у майбутньому. З цією метою як урядовці, так і законотворці, проводять постійний активний пошук додаткових джерел фінансування бюджетів усіх рівнів. У результаті узагальнених державних ініціатив наприкінці 2023 року Кабінет Міністрів України затвердив Національну стратегію доходів України на 2024–2030 роки. Прийняття цієї програми на перспективу було однією з вимог міжнародних фінансових інститутів задля продовження пільгового кредитування під час воєнного стану. Реальними джерелами зростання податкової активності держави, з метою подолання дефіциту бюджету, можуть бути внутрішні позики резидентів, прями позики НБУ, заморожені активи росії та розширення чинної бази оподаткування. Детально проаналізовано два ключові податкові платежі, за рахунок яких можливе зростання фіскальної ефективності податкової системи. На прикладі податку з доходів фізичних осіб та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, обґрунтовано та визначено можливі варіанти розширення бази оподаткування. У результаті проведених досліджень узагальнено досвід модернізації адміністрування цих податків у розвинутих країнах світу. На підставі узагальненого досвіду та з урахуванням реалій воєнного стану висвітлено перспективи й можливі наслідки фіскальних нововведень. Задля дотримання принципу соціальної справедливості податків виникає доцільність у невідкладному запровадженні диференційованого підходу до формування податкового навантаження та зміни векторів оподаткування від плоского до прогресивного.

Ключові слова: податки, фіскальна спроможність, податок з доходів фізичних осіб, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, податковий агент.

Tofan I. Prospects for strengthening the state fiscal capacity under martial law

The article discusses the issue of financing the consolidated budget in Ukraine, considering the increasing deficit of the state budget. It identifies crucial priorities for mitigating the adverse effects of the budget shortfall in 2024 and enhancing fiscal resilience in the long term by closely monitoring the government's financial initiatives. Government officials and lawmakers are actively searching for additional sources of budget funding at all levels. In 2023, the Cabinet of Ministers of Ukraine sanctioned the National Revenue Strategy of Ukraine for 2024-2030, which was required by international financial institutions to continue preferential lending during the state of war, mandated by international financial bodies to sustain concessional lending amidst ongoing hostilities. To address the budget deficit, tangible measures to bolster the state's revenue generation include soliciting domestic loans from residents, direct borrowings from the National Bank of Ukraine,

utilization of frozen assets belonging to Russia, and broadening the existing tax base. The article analyzes two pivotal tax payments - personal income tax and tax on immovable property other than land - and identifies options for expanding the tax base to improve the fiscal efficiency of the tax system. The paper also summarizes the experience of modernizing the administration of these taxes in developed countries and highlights the perspectives and possible consequences of fiscal innovations. In pursuit of tax equity, the article advocates for a nuanced approach to structuring tax burdens and advocates for transitioning from a flat to a progressive tax system to foster social justice. Implementing such measures could help alleviate the strain on low-income earners while ensuring a fair distribution of fiscal responsibilities across income brackets. This shift toward progressive taxation aligns with international trends aimed at reducing income inequality and fostering economic inclusivity.

Keywords: taxes, fiscal capacity, personal income tax, tax on immovable property other than land, tax agent.

Постановки проблеми. Системний пошук джерел фінансування є одним із ключових елементів фіскальної спроможності в державі. Уже два роки державні фінансові інституції здійснюють постійний моніторинг напрямів залучення додаткових фінансових ресурсів до бюджетів та фондів унаслідок військового нападу росії. Оскільки значно зросли обов'язкові витрати на військово-промисловий комплекс та відновлення втраченого й пошкодженого війною майна, пошук реальних фіскальних елементів, які б збільшили джерела фінансування бюджетів, надзвичайно актуальний.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку фіскальної спроможності держави та пошуку нових джерел фінансування у площині обов'язкових платежів під час війни присвячені праці вітчизняних науковців: Марчак Д. (2021), Маркуц Ю. (2022), Швабій К. (2022) та ін.

Так, Марчак Д. (2021, с. 10) констатує, що податкова система в Україні не дуже добре порятується із завданням балансувати доходи серед різних верств громад, через що реформи йдуть, але економічний ефект від них відчувають далеко не всі громадяни. Саме тому розмову про реформу системи оподаткування потрібно починати з того, аби зробити її більш справедливою. Заможні повинні платити більше, а не менше, свого доходу у вигляді податків, на відміну від середньостатистичного громадянина.

Маркуц Ю. та Маршалок Т. (2022, с. 5) вважають, що закон про податкову реформу на час воєнного стану є інструментом антициклічної фіскальної політики, яка спрямована не так на наповнення бюджету, як на порятунок бізнесу і підвищення ділової активності

підприємств, аби вони мали можливість працювати.

На думку К. Швабій (2022), важко зрозуміти, «чому в умовах війни, коли кожна гривня податкових надходжень на вагу золота, коли урядовці та депутати судомно шукають джерела додаткових надходжень, щоб профінансувати потреби Збройних сил України, чому для досить високооплачуваних за українськими мірками працівників (згідно з даними ресурсу DOU.UA, середня заробітна плата в IT-сфері \$1800–2000) ставка податку на доходи фізичних осіб становить 5 %».

Проте віддаючи належне напрацюванням науковців, доцільно вказати, що саме реформування ПДФО і податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки в частині запровадження шкали оподаткування. І розширення їхньої податкової бази надзвичайно актуальне й доречне під час воєнного стану і потребує локалізованих досліджень.

Постановка завдання. Наше завдання – виявити і обґрунтувати доцільність посилення фіскальної ефективності держави пошуком додаткових джерел фінансування державного та місцевого бюджетів в умовах воєнного стану, проаналізувати перспективи підвищення фіскальної ефективності обов'язкових платежів на базі податку з доходів фізичних осіб у податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, як ключових бюджетотворювальних складових.

Методика досліджень та матеріали. У науковому дослідженні використано методи дедукції, порівняння, прогнозування та ретроспективного аналізу. Внаслідок симбіозу теоретичних та емпіричних методів дослідження можна зрозуміти доцільність переформування бази

оподаткування окремих бюджетоутворювальних податків з метою підвищення фінансової спроможності держави в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. За роки війни в Україні зроблено майже неможливе – збережено незалежність, утримано на задовільному рівні економічний потенціал країни з урахуванням тимчасових втрат території, робочої сили, техніки та виробничих потужностей.

Утім таке «економічне диво» стало можливим завдяки потужній фінансовій підтримці західних партнерів, яка, з огляду на подальшу перспективу, вкрай непередбачувана. Саме тому у 2024–2025 роках Україні доведеться все більше розраховувати на посилення власної фінансової спроможності задля зменшення дефіциту бюджету та виконання функцій і завдань щодо обороноздатності країни. Під фінансовою спроможністю держави розуміємо наявність достатніх джерел фінансування бюджетів усіх рівнів стосовно задекларованих шляхів використання бюджетних фінансових ресурсів.

Аналізуючи прийнятий ЗУ «Про державний бюджет України на 2024 рік (стаття 10) (Закон України...), констатуємо, що прогнозований дефіцит становить 1,5 трлн грн, або 42 млрд\$. Хоча окремі аналітики фінансового ринку достатньо скептично реагують на вказані суми, адже вважають їх заниженими, посилаючись на власні розрахунки з огляду на проведені аналітичне дослідження. Так, представник «Concorde Capital» Паращій О. та партнер дослідницької компанії «Saturday Team» Свірін О., вважають, що 2024 року додатково до очікуваної «фінансової дірки» у \$35–37 млрд Україні потрібно буде ще знайти близько \$15 млрд на власне фінансування оборони. Отже, загальний дефіцит внутрішніх фінансових ресурсів на 2024 рік сягне не менше ніж \$50 млрд (Паращій та Свірін, 2024). Звідки беруться додаткові витрати – \$15 млрд? Передусім це занижені витрати на оборону країни у 2024 році. Такого висновку можемо дійти внаслідок моніторингу витрат на оборонний сектор протягом 2022–2023 років, за даними Міністерства Фінансів Ук-

раїни (Основні параметри виконання Державного бюджету України за 2022–2023 роки, 2024).

Ухвалений Верховною Радою державний бюджет на 2024 рік передбачає значне зниження поточних витрат на оборону порівняно з фактичними витратами осені 2023 року, що робить його нереалістичним. Середньомісячні видатки за бюджетною програмою «Міноборони «2101020» у 2024 році закладені на рівні 74 млрд грн проти фактичних витрат у вересні – листопаді 2023-го на рівні 114 млрд грн (Про схвалення..., 2023).

На нашу думку, такі сумніви фінансових аналітиків логічні, адже витрати на оборону є першочерговими, і їх зменшення неминуче призведе до катастрофічних наслідків для обороноздатності держави. Фінансування витрат на оборону та захист країни першочергові в бюджеті України уже третій рік поспіль, та попри це необхідно пам'ятати і про фінансування інших секторів суспільного життя в державі. Конкурентоспроможні податкові системи мають відповідати встановленим історичним принципам – соціальної справедливості, нейтральності, простоти адміністрування, прозорості та надійності. Обов'язкові платежі повинні стягуватися з доходів, майна, споживання та інших визначених законодавством баз оподаткування. На жаль, вітчизняна податкова система побудована так, що чим більше ти заробляєш, тим меншу частку свого доходу сплачуєш до бюджету у вигляді податків (Марчак, 2019). Оскільки податки значною мірою впливають на поведінку суб'єктів господарювання та громадян, коригуючи їхні доходи, необхідно систематично моніторити доцільність реформування процесу податкового адміністрування задля досягнення балансу між достатністю бюджетів та фондів та дотриманням належного рівня соціального добробуту.

Отже, як урядовці, так і законотворці, постійно активно шукають додаткові джерела фінансування бюджетів усіх рівнів. Унаслідок проведеного моніторингу фінансових ініціатив держави доцільно виокремити чотири можливі напрями джерел фінансування, які дозволять мінімізувати наслідки зроста-

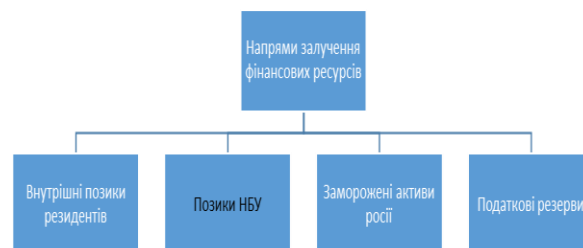
ючого дефіциту бюджету у 2024 році та підвищити фіскальну спроможність у майбутньому (рис. 1).

Унаслідок дефіциту бюджету, який щорічно зростає, та задля пошуку додаткових джерел фінансування бюджетів і фондів у 2023 році Уряд затвердив Національну стратегію доходів України (надалі НСДУ) на 2024–2030 роки.

Реалізація НСДУ відбуватиметься послідовно, зважаючи на сучасні реалії та «маяки» від західних інвесторів. Насамперед треба провести чергову внутрішню реформу фіскальних органів влади. Цього разу першочерговим завданням реформи має стати обмеження втручання контролюючих органів у підприємницьку діяльність унаслідок консолідації даних і перехід на роботу із знеособленою інформацією. Водночас необхідно покроково відновлювати рівень довіри платників податків до фіскальних органів управління, бо це вкрай важливо для ефективності нових податкових ініціатив. Тож після реалізації менеджерської складової реформи розпочнуться безпосередні заходи в податковій та митній політиці. Національна стратегія доходів України – це дорожня карта реформування податкової та митної системи, а також удосконалення процедур податкового та митного адміністрування, яка необхідна для забезпечення потенціалу задоволення фіскальних потреб у середньостроковій перспективі (Про схвалення..., 2023). Так бачать майбутнє системи доходів України теперішні законотворці. Цією стратегією прогнозують забезпечити конфіденційність та захист персональних даних у системах ДПС, через перехід на аналітичну роботу із знеособленими масивами даних.

Отже, НСДУ – це достатньо перспективна, але далекоглядна стратегія отримання доходів, яка почне фактично збільшувати доходи держави не швидше ніж у 2025–2026 роках. Тому, на нашу думку, розширення бази оподаткування найбільш касових податків та запровадження новітніх платежів на доходи, які перевищують певну соціально-економічну межу, мають набагато більшу перспективу стати «фінансовими рятівни-

ками» бюджетів та фондів уже сьогодні. Які ж саме платежі можливо розвивати в частині зміни оподаткування з метою підвищення фіскальної ефективності сьогодні.

Рис. 1. Прогнозовані фінансові резерви додаткових надходжень до зведеного бюджету України
(Систематизовано авторами за результатами теоретичних узагальнень)

Передусім це податок із доходів фізичних осіб (надалі ПДФО). Цей податок уже давно втратив статус соціально справедливого платежу. Адже вже майже 20 років адмініструється з однією загальнозстановленою ставкою (20, а потім 18 %). Президенти та уряди в Україні змінюються регулярно, а ставка ПДФО, з незрозумілих для нас причин, чомусь «застигла» на одному рівні. Увесь цивілізований світ (США, Великобританія, Німеччина, Японія, Франція тощо) користується шкалою оподаткування доходів громадян, у якій ставка податку напряму залежить від розміру доходу і зростає у прогресивному порядку. На жаль, такий досвід адміністрування ПДФО, насамперед у ЄС, ніяк не переконує вітчизняних можновладців до аналогічного підходу при оподаткуванні доходів фізичних осіб, адже розмови про реформи точаться уже п'ятий рік, – а ставка надалі незмінна (стосується доходів у вигляді заробітної плати). Саме зараз час ввести шкалу оподаткування ПДФО, оскільки державі катастрофічно бракує ресурсів для фінансування витрат військово-промислового призначення. Моніторинг рівня доходів у вигляді заробітної плати за останні п'ять

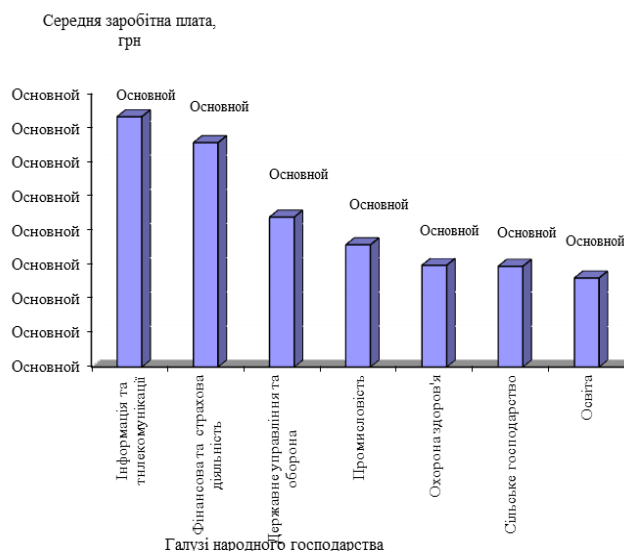
років відображає суттєве їх зростання та значні його розриви залежно від галузі діяльності та кваліфікації працівників. Це ще один чинник, який має спонукати до вдосконалення фіскальної ефективності ПДФО. Так, за інформацією Державної служби статистики України (надалі ДССУ), у 2023 року розмір середньомісячної зарплати в Україні становив 17 176 грн. Це на 25,2 % більше, ніж 2022 року (Фонд оплати праці..., 2023). Прогноз урядовців на 2024 рік – збільшення реальних зарплат українців майже до 22 тис. грн, з урахуванням інфляційних процесів. Протягом 2018–2023 років заробітна плата зростає систематично та достатньо швидко. Варто зазначити, що, зростання розміру доходу рівнозначно індексу інфляції в середньому по галузях народного господарства за окремими винятками (ІТ-сфера, торгівля, фінансова та страхова діяльність). На рис. 2 відображені фактичні середні розміри заробітної плати у 2023 році за основними галузями народного господарства.

Наведене зростання заробітних плат – у межах 18–30 % у 2023 році. У багатьох галузях народного господарства пропонують доходи у вигляді заробітної плати, які у 5–

10 разів перевищують рівень мінімальної заробітної плати (агрономи, торгові агенти, логісти, менеджери тощо). Тому, на нашу думку, й виникає потреба у зміні системи оподаткування ПДФО у вигляді заробітної плати.

Застосування шкали оподаткування доходів фізичних осіб дозволить ПДФО, переліком, повернути податку статус соціально справедливого та додасть додаткові джерела фінансування для бюджетів ОТГ та державного бюджету загалом. Адже в Україні, як доводить історія, щоразу, коли надаються якісь податкові преференції, чи то гірничо-металургійному комплексу, чи виробництву автомобілів, чи агросектору тощо, певним результатом є поява нових олігархів, а от держава та український народ отримують нескінченні проблеми та збитки, покривати які, як завжди, держава прагне коштом пересічних платників податків (Швабій, 2024).

На нашу думку, доцільно ввести якнайменше чотири ставки ПДФО залежно від рівня доходів фізичних осіб (табл.). Типова шкала не враховує пільгових категорій громадян, які мають соціальний статус, що необхідно прописати окремою нормою (інваліди, учасники бойових дій тощо).

Рис. 2. Середні заробітні плати за галузями народного господарства у 2023 році

(Сформовано за даними ДССУ)

**Проект прогресивної шкали оподаткування доходів громадян в Україні
на 01.02.2024 р.**

Сума доходу	Ставка ПДФО	Пільга
Дохід, не більше ніж мінімальна заробітна плата, 7100	Не оподатковується	
Дохід, не більший за 35500 (5 мзп)	15 %	Відсутня
Дохід, не більший за 71000 (10 мзп)	20 %	Відсутня
Дохід, не більший за 106500 (15 мзп)	25 %	Військові, які беруть участь у бойових діях (50 %)
Дохід, більший за 106500 (15 мзп)	30 %	Військові, які беруть участь у бойових діях (50 %)

Власна розробка автора

Варто зауважити, що таке поняття, як податкова соціальна пільга (надалі ПСП) давно вже не виконує своєї функції – зменшення рівня оподаткування, адже дохід, за якого вона може бути використана у 2024 році, становить 4240 гривень на місяць. Саме тому, на нашу думку, доцільно упустити в податковому законодавстві таке поняття як ПСП, а реально застосовувати суму доходу, яка не підлягає оподаткуванню – один розмір мінімальної заробітної плати. Така загальносвітова практика оподаткування доходів громадян країн ЄС, Канади, США та Японії. Чому ж нам ігнорувати віковий та фіскально-ефективний досвід оподаткування доходів у вигляді заробітної плати, а насправді й надалі застосовувати єдину ставку ПДФО, яка була введена в дію ще у 2004 році? Як зазначено в тодішньому обґрунтуванні до Закону України «Про податок на доходи фізичних осіб», запровадження єдиної ставки оподаткування є одним із кроків до зменшення податкового тиску на громадян та методом розширення бази оподаткування. Минуло 20 років, змінились політичні пріоритети, вісім років триває війна, кардинально змінились форми організації праці та їхня оплата – всі ці чинники у сукупності підштовхують і до зміни векторів оподаткування ПДФО.

Уже понад 25 років у нашій державі використовують поняття «неоподаткований мінімум доходів громадян» – 17 грн, нонсенс який потрібно вже давно усунути з норм Податкового кодексу. «Неоподатковуваний

мінімум доходів громадян – грошова сума розміром у 17 гривень, встановлена пунктом 5 підрозділу 1 розділу ХХ Податкового кодексу України, яка застосовується при посиленні на неоподаткований мінімум доходів громадян в законах або інших нормативно-правових актах, за винятком норм адміністративного та кримінального законодавства у частині кваліфікації злочинів або правопорушень, для яких сума неоподаткованого мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної підпунктом 169.1.1 пункту 169.1 статті 169 розділу IV ПКУ для відповідного року» (Державна податкова служба України, 2020).

Наступним податком, який, на нашу думку, може підвищити власну фіскальну ефективність і покращити фінансове забезпечення бюджетів територіальних громад, є податок на майно, особливо в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Хоча варто зазначити, що питома вага податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, постійно зростає. У структурі місцевих бюджетів 2017–2022 рр. його частка зросла більш ніж на 5,2 %, що вказує на позитивну тенденцію його адміністрування (Податок на майно в Україні, 2023, с. 20).

У країнах із розвинутою економікою податок на майно є одним з основних джерел доходів територіальних бюджетів та інструментом ефективного використання майна (у контексті його раціонального використання), а також дієвим чинником реалізації принци

соціальної справедливості. На жаль, Податковий кодекс України (надалі ПКУ) дозволяє не в повному обсязі використовувати всю можливу базу оподаткування та надає значну частину пільг залежно від площі житла.

Основними напрямками вдосконалення адміністрування такого податку вважаємо розширення бази оподаткування. Не зовсім зрозумілою, на нашу думку, є норма ПКУ щодо зменшення бази оподаткування за наявності у фізичної особи нерухомості двох типів: «база оподаткування об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток, що перебувають у власності фізичної особи – платника податку, зменшується для різних типів об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток (у разі одночасного перебування у власності платника податку квартири/квартир та житлового будинку/будинків, у тому числі їх часток), – на 180 кв. метрів» (Податковий кодекс України, 2011). Доволі дивно констатувати ситуацію, коли власник квартири з площею 70 кв. м – сплачує податок, а власник квартири на 60 кв. м і будинку на 120 кв. м (разом 180 кв. м) – уникає такої відповідальності. Тож ПКУ дозволяє громадянину одночасно володіти майном, яке він використовує, найпевніше, або для отримання доходу, або щоб уникнути оподаткування. Оскільки громадянин України має єдине місце реєстрації при проживанні, то з позиції фіскальної ефективності податків має мати й одну пільгу при формуванні бази оподаткування. Саме тому вважаємо, що недоречно зменшувати базу оподаткування на декілька однотипних об'єктів бази оподаткування. Тут принцип соціальної справедливості податків не працює на користь бюджетів об'єднаних територіальних громад (надалі ОТГ) та суспільства загалом. Отже, за рахунок розширення бази оподаткування фізичних осіб, які мають у своїй власності понад один об'єкт нерухомого майна, було би можливим значно посилити фіскальну спроможність цього обов'язкового платежу. Вважаємо, що не менш суттєвим фінансовим резервом задля збільшення фіскальної ефективності податку на майно є зміна базового розрахунку суми податку. Сьогодні сума

податку визначається залежно від суми мінімальної заробітної плати і відсотка, визначеного законодавством. Так, погоджуємося, що на першому етапі застосування цього податку, а це десять років, з метою зменшення соціального невдоволення платників та поступовій популяризації такого податкового нововведення це було доречним. Утім реальною базою оподаткування майна має бути його фактична вартість, це загальносвітова практика. Унаслідок агресії росії з 2014 року в Україні спостерігається суттєвий дисбаланс у вартості житла, особливо у 2022–2024 роках. Тому і вважаємо, що базою оподаткування має бути вартість нерухомості, адже тільки так можливо досягти позитивного симбіозу – дотримання принципу соціальної справедливості податків та їх зростаючої фіскальної ефективності. Поряд із зміною бази оподаткування, важливо звернути увагу на зміцнення довіри і співпраці податкових агентів та працівників податкової служби. Це стосується верифікації даних інформаційних систем податкової служби і ОТГ, подальшої активізації роботи зі збору та систематизації інформації про нерухоме майно, яке не введено в експлуатацію. Водночас доцільно проводити регулярну роботу з власниками та орендарями нерухомого майна, задля недопущення створення та наявності податкової заборгованості зі сплати цього податку. А це натомість дозволить налагодити діалог з жителями громад, забезпечити відкритість процесу адміністрування з метою доброчесної поведінки платників та покращання податкової культури серед платників податків.

Загалом ситуація з надходженнями до державного та місцевих бюджетів залишатиметься непрогнозованою, доки триватиме війна, оскільки активи підприємств атакують і руйнують, знижується ліквідність компаній (Марчак, 2022). Наслідки податкових нововведень завжди важко сприймає суспільство, особливо у разі підняття ставок податків чи розширення бази. Завжди будуть проблеми при адмініструванні через бажання податкових агентів уникнути додаткового податкового навантаження. Однак під час війни особливо важлива диференціація податкового

навантаження та зміни векторів оподаткування від плоского до прогресивного.

Висновки. Розглянувши два ключові бюджетоутворювальні платежі державного та місцевого призначення – ПДФО та податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, окреслимо можливі перспективи їх подальшої фіскальної ефективності. З метою вдосконалення бази оподаткування ПДФО доречно передусім змінити політику оподаткування доходів у вигляді заробітної плати. У зв'язку з цим, вважаємо за доцільне відмовитись від мінімального прожиткового мінімуму як індикативної величини, яка визначає граничну суму доходу для застосування податкової соціальної пільги, оскільки її грошовий еквівалент неприйнятний з позиції

принципу соціальної справедливості податків (4240 грн у 2024 році), а це майже удвічі менше за мінімальну заробітну плату (8000 грн з 1.04.2024 р.) Крім того, давно назріла нагальна потреба у запровадженні прогресивної шкали ПДФ унаслідок значного розриву між доходами різних соціальних груп населення та бізнесу (передусім ІТ-сфера). Потребують удосконалення база оподаткування і методика розрахунку податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки як реального фінансового джерела формування бюджетів місцевих територіальних громад. Це перехід на ринкову вартість нерухомості як бази оподаткування та зменшення пільгової площі житлової нерухомості з урахуванням постійного місця проживання.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Державна служба статистики України. Фонд оплати праці усіх працівників за видами економічної діяльності за 2017–2022 роки, 2023 [online] Доступно: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zp.htm [Дата звернення 18 лютого 2024].

Державна податкова служба України. Є два розміри неоподаткованого мінімуму. У чому різниця?, 2020 [online] Доступно: <https://lv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-402663.html> [Дата звернення 8 лютого 2024].

Закон України «Про Державний бюджет України на 2024 рік». 09.11.2023р. № 3460-IX. Київ [online] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text> [Дата звернення 10 лютого 2023].

Марчак, Д., Маркуц, Ю. та Маршалок, Т., 2022. Податки воєнного часу. Чого слід очікувати від змін у податковій системі, ухвалених з початку війни? [online] Доступно: <https://voxukraine.org/podatky-voennogo-chasu-chogo-slid-ochikuvatyi-vid-zmin-u-podatkovij-systemi-uhvalenyh-z-pochatku-vijny> [Дата звернення 11 лютого 2024].

Марчак, Д., 2021. Місце сплати податку на доходи фізичних осіб в Україні – юридична історія та поточна практика. Київська школа економіки [online] Доступно: <https://investory.news/darina-marchak-pro-problemi-podatkovoi-sistemi-ukraini/> [Дата звернення 12 лютого 2024].

Міністерство Фінансів України, 2024. Основні параметри виконання Державного бюджету України за 2022–2023 роки [online] Доступно: https://mof.gov.ua/uk/budget_2023-582 [Дата звернення 15 лютого 2024].

Паращій, О. та Свірін, О., 2024. Бюджету бракує до 20 млрд\$ у 2024 році. Forbes [online] Доступно: <https://forbes.ua/money/derzhbyudzhetu-ne-vistachae-do-20-mlrd-u-2024-rotsi-navit-za-otrimannya-povnogo-mizhnarodnogo-finansuvannya-pyat-mozhlivikh-optsiy-de-ukraini-vzyati-groshi-vid-finanalitikiv-oleksandra-parashchiya-ta--11012024-18460> [Дата звернення 08 лютого 2024].

Податковий кодекс України, розділ XII. Податок на майно, 2011 [online] Доступно: <https://tax.gov.ua/nk/rozdil-xii--mistsevi-podatki-i/> [Дата звернення 7 лютого 2024].

Податок на майно в Україні: аналіз, рекомендації, перспективи, 2023 [online] Доступно: https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/1302/Податок_на_майно.pdf [Дата звернення 15 лютого 2024].

Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року. КМУ розпорядження від 27.12.2023 р. № 1218-р. Київ [online] Доступно: <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-skhvalennia-natsionalnoi-stratehii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223> [Дата звернення 5 лютого 2024].

Швабій, К., 2022. Чи потрібно пільгове оподаткування під час війни [online] Доступно: https://mbiz.censor.net/columns/3476975/chy_potribno_ukrayini_pilgove_opodatkuvannya_pid_chas_viyiny [Дата звернення 22 лютого 2024].

Стаття надійшла 08.03.2024

